

Vlada Republike Slovenije
predsednik Vlade RS, g. Marjan Šarec
Gregorčičeva ulica 20-25
1000 Ljubljana

Ljubljana, 31. januar 2020

Spoštovani gospod predsednik Vlade RS, Marjan Šarec,

Na GZS smo ogorčeni nad potekom priprav in predstavitve NEPN. Kljub našemu aktivnemu angažmaju za izbor najboljše poti za doseganje brezogljične družbe je vidik gospodarstva v tem pomembnem dokumentu zanemarjen, pripombe in sugestije gospodarstva pa so ostale popolnoma prezrte. Sprejem takega dokumenta bo oslabil konkurenčnost slovenskega gospodarstva in povzročil izgon marsikatere tradicionalne energetske intenzivne panoge v Sloveniji, za katere si sicer EU prizadeva, da bi ostale v Evropi zato nasprotujemo pošiljanju NEPN 4.1 v Bruselj in zahtevamo, da se dopolni tako, da bo uravnotežil okoljska pričakovanja s socialnimi in ekonomskimi.

Industrija je nemalo presenečena nad načrti odločevalcev, da bomo zavoljo nespametnih odločitev glede doseganja okoljskih ciljev žrtvovali dober del najbolj propulzivne, izvozno usmerjene energetske intenzivne industrije. Medtem ko ključni evropski zeleni dokument Green Deal v ospredje postavlja »energetske intenzivno industrijo kot temelj prehoda v nizkoogljično krožno gospodarjenje« (citat), se tej industriji slovenska vlada v veliki meri odpoveduje.

NEPN 4.1 med vrsticami, a brez dvoma, napoveduje **enormen dvig stroškov za energijo**, tako cene energije kot omrežnine, kar bo bistveno oslabilo konkurenčni položaj slovenskega gospodarstva. Stroški energije se naj bi **več kot podvojili**, povečali se bodo nekateri prispevki na energente, ukinjene bodo nekatere subvencije za znižane prispevke in trošarine velikih porabnikov energije. Zaradi opustitve rabe hidro energije v Sloveniji pa se bo **povečala uvozna energetska odvisnost**, kar bo dodatno tveganje za višje cene in zanesljivo oskrbo z energijo. To bo **znižalo interes tujih investitorjev** za Slovenijo kot tudi **pospešilo selitev industrije** v tuji lasti v energetske razumnejše in cenovno konkurenčnejše države.

Gospodarstveniki, tako iz vrst industrije kot energetike, se sprašujemo:

- Katera država namensko uničuje svojo industrijo?
- Katera država za doseg visokih OVE ciljev ne bi izkoristila svojih naravnih danosti, kot je bogata vodnatost?
- Katera država svojim prebivalcem napove podvojitve ali potrojitev energetske revščine, ko ima tudi boljše možnosti?

Razočarani smo, da pripravljavci NEPN niso niti najmanj upoštevali pripomb in usmeritev GZS, ki smo jih ves čas priprave pošiljali pripravljalcem. Sprašujemo se, zakaj glas gospodarstva ni bil

upoštevan in zakaj nismo bili vključeni v pripravljalni konzorcij tako pomembnega dokumenta za gospodarstvo?

Sprašujemo vas, ali bomo žrtovali delovna mesta energetske intenzivne industrije in številna delovna mesta (200.000) v povezanih predelovalnih dejavnostih, samo zato ker na vladni strani ne poslušate stroke, ki je v preteklih desetletjih ustvarila izjemno konkurenčen položaj slovenske oskrbe z energije, ki ji po zanesljivosti in konkurenčni ceni skorajda ni para v Evropi? Strokovnjaki so takrat osnovali zanesljivo, razpršeno in samozadostno strukturo energetike (1/3 JE, 1/3 OVE in 1/3 TE), ki je bila do sedaj jedro konkurenčnosti slovenske industrije. Sedanja politika pa to ruši in namesto realnih ciljev spodbuja zidanje gradov v oblakih, ki bodo dragi in boleči za slovenske državljane in državljanke. **Kdo bo nosil odgovornost za tako odločitev?**

Industriji se očita veliko potratnost in neučinkovitost, celo okoljsko oporečnost. Izvozno usmerjena slovenska industrija ne bi nikoli preživela na globalnem trgu, če ne bi bila snovno in energetske učinkovita, in zatorej konkurenčna, inovativna in fleksibilna. Še zlasti tradicionalna industrija je kot energetske intenzivna podvržena visokim domačim in vseevropskim okoljskim in energetskim standardom, ob tem je tudi zanesljiv in dober delodajalec.

Od ministrstva, ki je pristojno za gospodarski razvoj in tehnologijo, zahtevamo, da angažira vse svoje resurse, da se dokument NEPN 4.1 zavrne, saj je škodljiv tako za konkurenčnost gospodarstva kot za blaginjo prebivalcev Slovenije. Zahtevamo:

1. Takojšnjo zavrnitev verzije NEPN 4.1 in dopolnitev s poglavjem o vseh učinkih energetskega prehoda na industrijo ter vključitvijo izrabe hidropotenciala v Sloveniji.
2. Pripravo primernih ukrepov z realno finančno oceno in analizo učinkov na gospodarstvo in širšo družbo.
3. Podporo energetske intenzivni industriji pri njenem prehodu v podnebno nevtralno krožno gospodarstvo, saj zagotavlja vir surovin za velik del vrednostnih verig za ostalo gospodarstvo, kot narekuje tudi Evropski zeleni dogovor.
4. Energetske neodvisnost, ki izkorišča nadpovprečne naravne danosti Slovenije na področju obnovljivih virov energije (večnamenska izraba vodnih virov).

Naj poudarimo: Nikakor ne bolijo visoki in ambiciozni cilji, če so dosegljivi in realni. Boli pa pot, ki jo predlaga NEPN za doseg ciljev, saj je izjemno izključujoča za industrijo - tako za industrijo, ki je vezana na hidro energijo, kot za industrijske porabnike energije, ker bistveno poslabšuje njihovo konkurenčnost.

Industrija zdaj nujno potrebuje vaše razumevanje in podporo, da se tak dokument ne pošlje v Bruselj!

S spoštovanjem,

mag. Sonja Šmuc
Generalna direktorica GZS

PRILOGA

NEPN 4.1 jan 2020

NEPN je celovit premislek o energetske prihodnosti Slovenije; je medgeneracijski dogovor, ki bo načrtoval, kako bomo v Sloveniji živeli v prihodnje.

1. Vloga GZS

- Spomladi 2019 - GZS povabljen k sooblikovanju s strani ministrstva za infrastrukturo, vendar nikoli kot sodelujoči partner v t. im. Konzorciju NEPN niti kot partner pri CPVO.
- Veliko več posluha so pripravljavci dokumenta imeli do nevladnih, zlasti okoljskih organizacij kot do priporočil, ki jih je pripravila GZS.
- GZS je namensko za energetske prehode ustanovila Strateški svet GZS za energetske prehode (GZS SSEP), ki je Ministrstvu RS za infrastrukturo sporočil usmeritve in pričakovanja gospodarstva po obeh svojih sejah (junija in oktobra 2019).

2. Vloga industrije – Zakaj pri strateškem dokumentu NEPN industrija NE SME BITI SPREGLEDANA

- V Sloveniji ustvari industrija 23,7 % dodane vrednosti, povprečje v EU je 16,3 % (l. 2018).
- Industrija zaposluje 200.000 ljudi v Sloveniji.
- Od leta 2008 do leta 2018 se je prodaja v industriji povečala za 56 %, dodana vrednost za 53 %, poraba električne energije v industriji pa za 9 %. **To potrjuje, da se je energetska učinkovitost povečala.**
- Slovenska industrija pomembno prispeva k rasti BDP, izvozu in novim delovnim mestom z višjo dodano vrednostjo.
- **Industrija porabi 47,2 % vse električne energije v Sloveniji** (6.900 GWh od 14.600 GWh).
- **Slovenije si brez industrije ne znamo predstavljati.**

3. Energetske intenzivna industrija – EII

V Sloveniji imamo velik delež tradicionalne, energetske intenzivne industrije (EII), ki je velik izvoznik: proizvodnja aluminija, kovinskih in nekovinskih materialov, papirna industrija, kemična industrija

Predstavlja skupaj (l. 2018):

- Cca. 30.000 zaposlenih = 15 % vseh zaposlenih v industriji
- Ustvari 6,5 mrd. € prihodkov = 21,5 % prihodkov industrije
- Ustvari 4,81 mrd € izvoza = 24,2 % izvoza industrije
- 1,39 mrd € dodane vrednosti = 16,6 % dod. vred. industrije
- Dodana vrednost / zaposlenega = 51.025 € (+13,8 % na povpr. v industriji)
- Porabi 1/3 slovenske porabe elektrike in 2/3 zemeljskega plina
- 60 % porabe elektrike v industriji porabi EII

EII se je uspešno lotila problematike učinkovite rabe energije in po energetske učinkovitosti določena podjetja spadajo v evropski vrh.

4. Green deal – razlog več za ohranitev oz. čuvanje EII

Green deal navaja:

»Energetsko intenzivna industrija je temelj nizkoogljičnega krožnega gospodarstva; EII zagotavlja surovine za vse vrednostne verige v gospodarstvu«.

- EU se zaveda pomena EII, zato jo v okviru EU ETS - mehanizma trgovanja z emisijami toplogrednih plinov štiti pred selitvijo iz EU na področja z nižjimi okoljskimi standardi (t.i. politika »Carbon leakage« ali »uhajanje ogljika«).
- Poleg navedenega je ta industrija deležna posebne obravnave pri okoljskih in energetskih davkih v EU. Osnova za to so »Smernice državnih pomoči za EII«, ki določajo dopustne razbremenitve pri plačilu trošarin na energente, CO2 dajatvi, OVE prispevku itd.
- V Sloveniji je EII deležna določenih ugodnosti s tega naslova, nikakor pa ne vseh (npr. kompenzacije za indirektno emisije).

5. Ključne pripombe GZS glede NEPN 4.1

1. **Sektor industrije kot velik porabnik in posredno plačnik ni obravnavan posebej.** Vpliv na industrijo tako ni celostno obravnavan in predstavljen v NEPN, bo pa imel energetski prehod nanjo velik vpliv.

V dokument je nujno vključiti industrijsko politiko.

2. Narodnogospodarski učinek HE je prezrt. NEPN zaradi slabe okoljske ocene HE, ki naj bi škodno vplivale na okolje, popolnoma **prezre ključni OVE vir v Sloveniji – hidro energijo**, ki temelji na naravnem bogastvu Slovenije (vodni viri), na obilo izkušnjah na strani izvajalcev (90 % domačih storitev, opreme in gradbeništva), sinergijskih učinkih za domače znanje, gradbeništvo in inženiring.
3. Okoljske **cilje OVE naj bi dosegali v prvi vrsti z izgradnjo sončnih elektrarn**. Teh je trenutno cca. 250 MW, v naslednjih desetih letih pa naj bi jih zgradili še 6-krat toliko, kar je nerealno pričakovati. Gre za najdražji OVE vir, ki je tako rekoč v celoti plod tujega znanja.
Če Slovenija cilja OVE do l. 2020 ne bo dosegla, nam sledi kazen v višini 9 mio € letno za odstopanje vsake odstotne točke od postavljenega cilja.
Dokument NEPN verzija 4.1 ne upošteva trenutnega stanja, znanja in tehnologij.
4. Iz prvotno štirih scenarijev v NEPN 4.0 v verziji NEPN 4.1. prehajamo na še ambicioznejši »scenarij NEPN«, ki naj bi bil edini okoljsko sprejemljiv. Snovalcem je torej ključna okoljska sprejemljivost, zanemarimo pa stroške, ki so površno ocenjeni, s čimer se zanemarja socialna in gospodarska vzdržnost prehoda.
5. Pri celoviti presoji vplivov na okolje (CPVO) strokovne podlage usmerja mnenje nevladnih okoljskih organizacij, drugi deležniki so izključeni.
6. Nekatero tehnologije (sintetična goriva, hranilniki energije) so tehnologije v razvoju, ki so še izjemno drage in se še ne uporabljajo v tako veliki meri.
7. Odločitve o prihodnjih energetskih virih (glede izgradnje HE in JE) je potrebno sprejeti čimprej.
8. **NEPN 4.1 predvideva povečanje uvozne odvisnosti, kar bo neizogibno vodilo v višje cene energije in zmanjšanje zanesljivosti oskrbe, ki je trenutno na visokem**

12 mestu v svetu po oceni WEC.

9. Stroški:

- cena energije se bo povečala zaradi rasti cen emisijskih kuponov
- cena omrežnine se bo še bolj povečala - za industrijo +20,30 €/ MWh

Zaradi dražjih virov in dodatnih investicij v hranilnike energije se bodo povečale cene električne energije. Kakšna bo razlika v ceni je predvsem odvisno od razvoja tehnologij predvsem izkoristkov pri sončnih elektrarnah in tehnologij in cen hranilnikov energije.

Do leta 2030 bi slovenski NEPN moral temeljiti na preizkušeni tehnologiji OVE. To so za Slovenijo vodni viri, po letu 2030, ko bodo razvite nove tehnologije OVE, vključno s hranilniki, pa novi viri sončne elektrarne in vetrna energija.